

Gävle Hamn

Underlag för samråd

**Lagring av olja och fotogen
i bergrumsanläggningen,
Gävle hamn**

Sammanfattning

Bergrumsanläggningen vid Fredriksskans uppfördes 1970–1977 och är en anläggning för oljelagring. Anläggningen kan maximalt lagra 750 000 m³ och består av 6 bergrumsenheter eller 9 separata skepp.

I anslutning till bergrummen är grundvattenytan avsänkt. Avsänkningen är avsiktlig och funktionen gör att olja kan lagras utan att spridas ut i omgivningen. Verksamhetens huvudsakliga miljöpåverkan är utsläpp till ytvatten då läckvatten pumpas ut och avleds till recipient (Yttre Fjärden).

Gävle Lagerhus AB har ett tillstånd från 1999 för lagring av eldningsolja och ett tilläggstillstånd för fotogen gavs 2007. Dagens tillstånd för lagring av olja och fotogen är tidsbegränsade och gäller till och med den 31 december 2009.

Det finns fortfarande ett behov av transit-/beredskapslagring i denna typ av anläggningar och bolaget önskar fortsätta använda bergrummen för att lagra eldningsolja. I dagsläget förvaras fotogen enbart i ett av bergrummen, men bolaget ser även ett behov av att öka lagringskapaciteten avseende fotogen till att inkludera även övriga bergrum.

Gävle Lagerhus AB avser således ansöka om tillstånd enligt 9 kap Miljöbalken till att lagra petroleumprodukter i befintliga bergrum vid anläggningen. Bolaget avser också att söka tillstånd enligt 11 kap Miljöbalken för att kunna fortsätta hålla grundvattenytan avsänkt och avleda läckvatten.

Bolaget har idag inga alternativa lagringsplatser att erbjuda befintliga och presumtiva kunder avseende lagring av eldningsoljor. Ett nollalternativ skulle innebära att den nuvarande verksamheten avvecklas på ett eller annat sätt.

En MKB kommer att tas fram för att identifiera och beskriva vilken miljöpåverkan och vilka konsekvenser verksamheten har på människors hälsa och miljö.

Innehåll

<i>Sammanfattning</i>	<i>1</i>
<i>Innehåll</i>	<i>2</i>
<i>Administrativa uppgifter</i>	<i>3</i>
<i>Bakgrund</i>	<i>3</i>
<i>Gällande tillstånd</i>	<i>3</i>
<i>Sökt verksamhet</i>	<i>4</i>
<i>Teknisk beskrivning</i>	<i>4</i>
<i>Planförhållanden</i>	<i>5</i>
<i>Alternativ</i>	<i>6</i>
<i>Miljöpåverkan</i>	<i>6</i>

Administrativa uppgifter

Namn	Gävle Lagerhus AB
Org nr	556149-9483
Kontaktperson	Linda Astner, tfn 026-17 88 69
Adress, tfn	Fredriksskans 805 95 Gävle 026-17 88 43 (Gävle hamn vx) 026-17 91 60 (fax) gavle.hamn@gavle.se
Fastighetsbeteckning	Fredriksskans 15:1, 15:4, 15:5, 15:11, 15:12, 15:13, 15:15, 16:1, 2:1
Verksamhetens kod enligt SFS 1998:899	39:60
Ägarförhållanden	Gävle Lagerhus AB äger bergrummen 103, 104 och 901. Vattenfall äger bergrummen 101, 102 och 105.

Bakgrund

Bergrumsanläggningen vid Fredriksskans uppfördes 1970–1977 och är en anläggning för oljelagring. Anläggningen kan maximalt lagra 750 000 m³ och består av 6 bergrumsenheter eller 9 separata skepp.

I dagsläget är samtliga sex rum tillgängliga för lagring av eldningsolja. Ett av rummen används dock för lagring av fotogen sedan 2007. Behovet av att lagra fotogen i bergrum uppstod när Arlanda flygplats började få sina bränsletransporter via Gävle med tåg istället för med bil genom Stockholm.

Dagens tillstånd för lagring av olja och fotogen är tidsbegränsade och gäller till och med den 31 december 2009. Det finns dock fortfarande ett behov av transit-/beredskapslagring i denna typ av anläggningar och bolaget önskar därför fortsätta använda bergrummen för denna verksamhet samt utöka lagringskapaciteten för fotogen till att gälla även övriga rum.

Gällande tillstånd

För bergrummen finns följande beslut fattade av Länsstyrelsen i Gävleborgs län:

- Beslut från Länsstyrelsen 1999-03-04, Dnr 241-7606-98, Dossnr 80-138 (Tillstånd enligt miljöskyddslagen för lagring och hantering av eldningsolja i bergrumslanläggning)
- Beslut från Länsstyrelsen 2004-05-18, Dnr 551-18366-03, Dossnr 80-138 (Ändring av villkor)
- Beslut från Länsstyrelsen 2005-12-19, Dnr 551-13427-05, Dossnr 2180-138 (Ändring av villkor)

Gävle Hamn

- Beslut från Länsstyrelsen 2007-01-16, Dnr 551-11875-06, Dossnr 2180-138 (Tilläggsstillstånd enligt miljöbalken till lagring av fotogen)

Tillstånden medger lagring och hantering i befintlig bergrumsanläggning av maximalt 750 000 m³ per år eldningsolja 1-5. Tilläggsstillståndet från 2007 medger lagring av maximalt 90 000 m³ fotogen vid ett och samma tillfälle att rymmas inom ramen för anläggningens huvudtillstånd på 750 000 m³. Fotogen får endast lagras i bergrum 901. Tillstånden är giltiga till och med den 31 december 2009.

Anläggningen omfattas av lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (SFS 1999:381), den så kallade Sevesolagen.

Sökt verksamhet

Gävle Lagerhus AB avser ansöka om tillstånd enligt 9 kap Miljöbalken till lagring och hantering av oklassade petroleumprodukter och petroleumprodukter klass 3 och 2b i befintliga bergrum vid anläggningen.

Bolaget avser även att ansöka om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap Miljöbalken i avsikt att kunna fortsätta hålla grundvattenytan avsänkt med hjälp av pumpning samt avleda läckvatten till recipient.

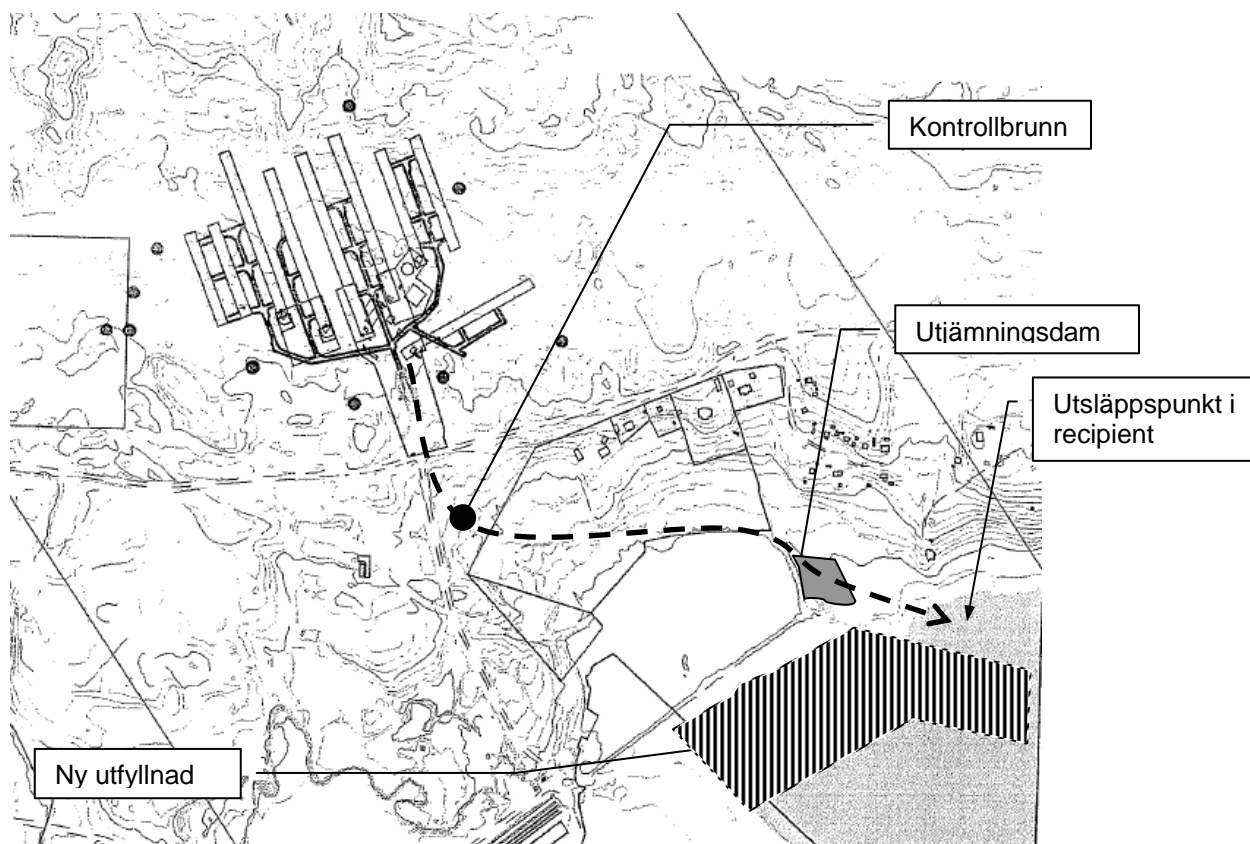
Teknisk beskrivning

Hanteringen kring bergrumsanläggningen innefattar inpumpning av petroleumprodukter från fartyg vid oljekaj, lagerhållning av produkterna i bergrummen, utlastning till fartyg eller oljedepåerna inom hamnområdet samt pumpning av grundvatten och bortledning av läckvatten. Vid bergrumsanläggningen finns också en cistern omfattande 2000 m³ som främst används vid sluttömning av bergrum.

Bergrummen ligger i anslutning till Gävle Hamn, ca en kilometer norr om hamnanläggningen och ca 5 km nordost om Gävle centrum. Anläggningen som består av sex olika bergrumsenheter ligger i skogsmark och kan nås från hamnområdet via enskild väg. Allmän väg ut till Bönan passerar i anslutning till bergrumsanläggningen (ca 150 m). Närmsta bostadsområde finns på ett avstånd av 700 meter. Spridd bebyggelse i form av enstaka hus finns på ett avstånd av minst 250 m eller längre. Ragnsells Avfallsbehandling AB arrenderar marken ovanför bergrummen och bedriver idag avfallshantering där.

I anslutning till bergrummen är grundvattenytan avsänkt med hjälp av pumpar som finns i underkant lagringsvolym. Avsänkningen gör att olja kan lagras utan att spridas ut i omgivningen. Ett spricksystem finns i berget och grundvatten rinner in till anläggningen på grund av avsänkningen. Det läckvatten som rinner in pumpas via oljeavskiljaren ut till recipient (Yttre Fjärden). Analyser av mängden olja i läckvattnet görs i den kontrollbrunn som finns mellan anläggningen och recipient.

Figur 1 visar en skiss av verksamheten.

Figur 1. Bergrumsanläggningen med system för läckvattenutpumpning till damm och recipient

Egenskaperna för fotogen och eldningsolja är i många avseenden jämförbara fysikaliskt och kemiskt sett. Fotogen har ett något lägre ångtryck än eldningsolja. Brandklassningen enligt klassificerings- och märkningsföreskrifterna är densamma (R10-Brandfarligt, alternativt oklassad). Brandklassningen enligt Räddningsverkets föreskrifter skiljer sig dock, där fotogen ligger i brandklass 2b medan eldningsolja är klass 3 alternativt oklassad.

Planförhållanden

Verksamheten ligger inom område för fördjupad översiktsplan (Avan-Fredriksskans, 2004). Syftet med den fördjupade planen är att klarlägga den långsiktiga markanvändningen inom området med ytor och expansionsmöjligheter för Gävle hamn, verksamhetsområde för industrier, bostäder och grönområden för friluftsliv. I planen är området ovanför bergrumsanläggningen avsatt som industrimark (lättare industri).

För området ovanför bergrumsanläggningen gäller detaljplan från 1992, vilken togs fram med anledning av att man planerade bygga ut bergrumsanläggningen för hantering av gasol (detta kom aldrig till stånd). Området söder om anläggningen är delvis detaljplanlagt (2006-06-21) med syftet är att avsätta områden för verksamheter med anknytning till hamnen. Läckvatten som avleds till recipient

genomkorsar ytterligare ett detaljplanelagt område (Snötippen, Lindesberg, 2003). För hamnområdet gäller områdesbestämmelser.

Alternativ

Bolaget avser söka förnyat tillstånd för den verksamhet som sedan 70-talet bedrivs i befintlig anläggning. Bolaget har idag inga alternativa lagringsplatser att erbjuda befintliga och presumtiva kunder avseende lagring av eldningsolja. De alternativa lokaliseringar som skulle kunna vara möjliga är transit-/beredskapslagring på andra orter.

Ett nollalternativ skulle innebära att den nuvarande verksamheten avvecklas på ett eller annat sätt. Detta kan ske genom att bergrummen saneras och/eller avyttras för att användas för något annat syfte.

Miljöpåverkan

En MKB är under utarbetande för att identifiera och beskriva vilken miljöpåverkan och vilka konsekvenser verksamheten har på människors hälsa och miljö. Nedan följer en kortfattad beskrivning av verksamhetens påverkan på vatten, luft, lukt, buller samt natur- och kulturmiljö.

Vatten

I anslutning till bergrummen är grundvattenytan avsänkt. Avsänkningen är avsiktlig och funktionen gör att olja kan lagras utan att spridas ut i omgivningen.

Verksamhetens huvudsakliga miljöpåverkan är utsläpp till ytvatten då läckvatten pumpas ut och avleds till recipient. Utpumpningen sker via oljeavskiljningsanläggning, brunn (provtagningsbrunn), kulvert, dike och utjämningsdamm. Recipient är Yttre Fjärden.

Ett kontrollprogram finns avseende provtagning i bergborrade brunnar i anläggningens närområde samt provtagning av utgående läckvatten. Bolaget sänder varje år in en miljörapport till tillsynsmyndigheten i vilken resultaten av provtagningen av läckvattnet redovisas.

Luft

Utsläpp av kolväten till luft sker i mycket liten omfattning från anläggningen. Fotogen har lägre ångtryck och avgår till luft i något större omfattning än eldningsolja. Temperaturen i bergrummen ligger dock konstant på 7–8 °C och den låga temperaturen gör att produkterna avgår till luft i mycket liten omfattning.

Utsläpp till luft kommer även att ske från de fartyg som lastar eller lossar olja till anläggningen.

Lukt

Anläggningen skapar normalt ingen lukt. I samband med lastning och lossning kan eventuellt små mängder gas avgå, vilket ger upphov till svag och övergående lukt i direkt anslutning till hanteringen.

Gävle Hamn

Buller

Visst buller uppkommer genom fartygstrafiken och pumpningen från fartyg vid inlastning. Detta utgör dock en integrerad och normal del av befintlig hamnverksamhet. Ökningen av buller på grund av inlastning till bergrummen bedöms som marginell. Själva bergrumsanläggningen skapar inget buller.

Inverkan på natur eller kulturmiljö

Anläggningen inverkar mycket lite på natur- och kulturmiljö då den huvudsakliga delen av anläggningen finns under jord.

Gävle Hamn, 2008-10-01

Linda Astner
Gävle Lagerhus AB

Daniel Karlsson
Gävle Lagerhus AB